

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 16. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm1048/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

perhed, undergroves daglig; thi ligesom det var den vorne Attraa efter jordiske Ting, som uddrev dem fra deres Bjerge, nedfoatgede de og slur dem sine Gifte som havde fortæret de Dvervundnes Marv, og bortødslede saaledes den Kraft der havde gjort dem til Seierherrer. Saavel deres Svækkelse, som de svigtige Afstæters yderlige Usmagt lod sig aabenbar tilsyne i Krigen som førtes med Graekerne.

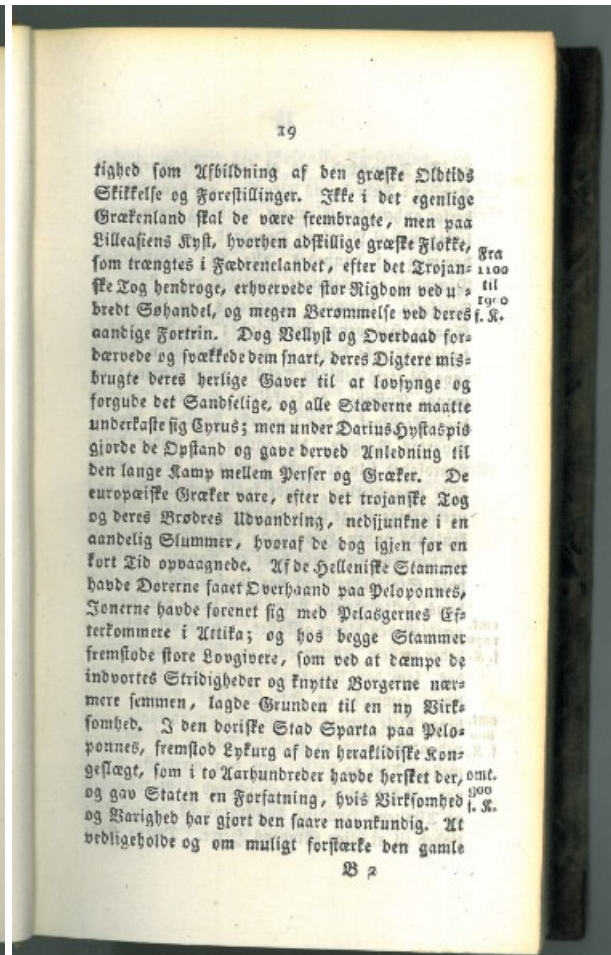
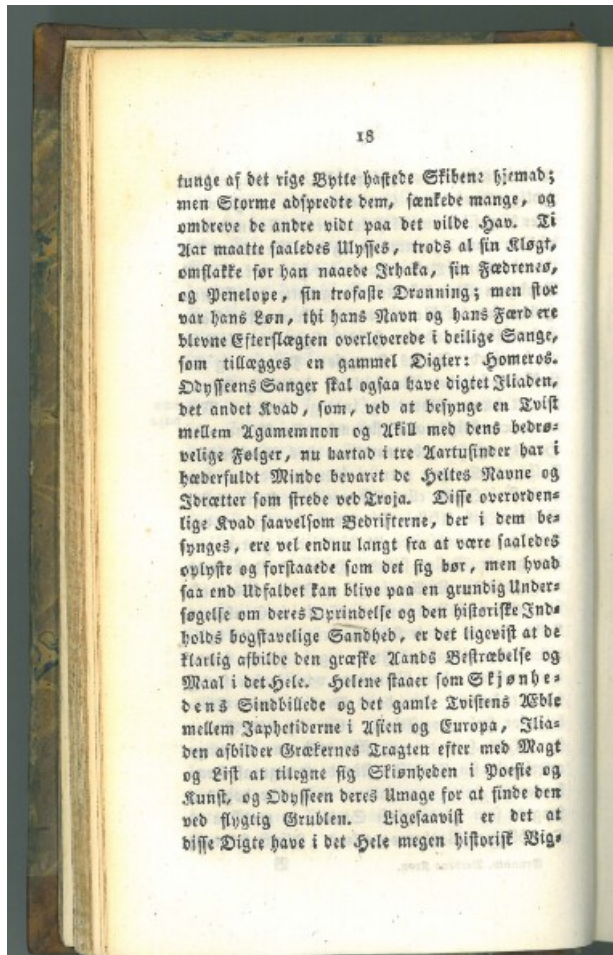
Grækenland beboedes i den ældste Tid af omt. Pelasger og Hellener: Jafets Afkom. En Egyp-
1500. ter, Cecrops, og en Fönicier, Kadmus, lærte Landets Hyrder og Lægere, Ugerdyrkning, Afgaderi og Bygningskunst, og nu danne de sig efterhaanden atskillige Stater. Den første store Bedrift, deres Sagn omtaler, er et Sotog til Keltis ved det sorte Hav, som kaldes det argo-nautiske efter Skibet Argo, og anførtes af den thessaliske Prinds: Jofon, som efter Sagnet der skulde hente et gyldent Skind hvis Rye gik saa vide om Vand, og fik det ved Lixt. Med megen Heltedæd og stor Bytte vendte de fælle Hovdingen tilbage, men dog er denne Færd kun af ogte som Indgang til det store Skuespil, deres Sønner med flere Udlings, so Kar senere vilde opføre. Paa Lilleasiens nordvestlige Kyst laae et gammelt magtigt Rige: det Trojanske, ventelig ogsaa beboet af Iarbetider, og en af dets Konger, Ilium, af hvem Hovedstaden fik Navnet Ilium, fordrev en asiatiske Hovding:

Lantalus, hvis Søn Pelops blev, efter Sagn, i det sydlige Grækenland saa høit anset at Halvøen efter ham fik Navn af Pelopones. Sønnesønner af ham vare Agamemnon og den Menelaus der iblandt mange Bøllere havde det Held at faares til Brudgom af den lakoniske Kongedatter den skønne Helene som er blevet den navnkundigste af alle Hedenolds Kvinder. Hende, siger man, loffede og bortførte Trojas Kongesøn Paris, og nu fløkkedes fra hele Grækenland Helte og Stærker for at hævne Lovet og indtage Troja. Med 100,000 Krigsmænd fløvnede Snekkerne over Havet, og Hovedbanneret var hos Agamemnon Folkens Konge; men ei blev han derfor den ypperste i Idræt eller Estermæle. Fremmerst i Striden gik Akil, Diomedes og Ujar, den klogtge og raadfnide Ulykses ledte Hæren, og den gamle Nestor stillede Heltens Brede med venlige Ord. Li Kar forgik og Ilium stod urokløst; thi ei seldn optom Splid i Graekernes Leir, Trojas gamle Konge, Priamus, blev hjulpet af alle Lilleasiens Folk, og i Hector havde han en Søn, hvis Manddom var ligesaa farlig for Graekerne, som hans Broders fævre Skikkelse for Helene og Ilium. Endelig faldt Hector for Akills Haand, og skændt denne ei længe overlevede sin Bedrift, skændt mange af Grækenlands Helte vare faldne, magtede dog den saagodt som hovdingløse Stab ei at modstaa de Dverlevnes Vaaben og Klogt. Ilium faldt og

Græken, Trojas Koen,

B

20

doriske Tapperhed, og at sætte alle Borgernes
 Kræfter i Fædrebyens Tjeneste, var hans Maal; omt.
510
f. K.
 derfor ophævedes Eiendom, Guld og Sølv bands-
 lystes med af Drogte og Dverdaad, og fra Barns-
 dommen af dannebes Alle til Haardførhed,
 Djarvhed og ubetinget Lydigbed mod Love og
 Forefatte. Diemet opnaaedes, og snart blev
 Sparta Halvøens Hærherinde; men denne unat-
 urlige Stykke kunde ei fremstilles uden at bes-
 røve Hjertets helligste Gølelser deres Næring; og
 mange Tusinde, de saakaldte Heloter, maatte
 hensulle Livet i den haardeste Trældom, for at
 Spartas Borgere, der, agtede det under deres
 Værdighed selv at byrde Jorden og drive anden
 lille Haandtering, kunde synte med Naaben og i
 uretsfærdige Krige undertvinge Robosfolkene. Græ-
 kenlands anden Hovedstad, Athenen, havde fort
 for den trojaniske Krig havt en Konge: Theseus,
 hvis Statsindretning var ligesaa mærkelig som
 hans Heltebedrifter store; men siden var Konge-
 værdigheden blevet afskaffet, og saavel Stridig-
 des, som den Undertrykkelse de Ringere maatte
 lide, lammede og øbte Statens Kraft. Paa
 begge Dele stræbte den vise Solon at raade Rod
 f. K. ved at foretage en passelig Deling af Magten
 mellem Adelen og Folk; men den nærmeste Følge
 var, at det gensidige Had udbrod i Voldsomhed
 og Almuens Hovding Pissistratus fik derved Lei-
 lighed til at blive Stadens Herre. Denne stad-

21

sæstede imidlertid den Soloniske Forfatning, og
 da Athenienserne igjen fik deres Frihed, sporedes
 tydelig dens forberlagtige Virkninger, og de be-
 gyndte at blive hvad Byens Leie og deres sær-
 egne Anlæg spaaede Solon, driftige Sømand,
 Mestere i alle da bekjendte Konster, Videnfaber-
 nes Fostersædne og Smagens Dommere. Sø-
 mænd bleve de først, og vovede med deres Flaade
 at underkøtte de asiatiske Græker mod Perserkon-
 gen. Den forbittede Darius udsendte en Flaade,
 hvis 120,000 Stridsmand skulde forvandle Athes-
 nen til en Grusdyng; men paa Marathons
 Stetter viste Athenienserne Miltiades og hans
 10,000 lakke Naabenbrødre, hvor libet en tal-
 rig Trællesk, der fremdrives med Svøben, 489.
 mægter at udrette mod et ringe Antal Mænd,
 der med Glæde offre Liv og Blod for Frihed og
 Fædreland. Denne Slagplet paa Persernav-
 net agtede Xerxes, en Son af Darius, igjen
 at afstrøtte, og drog selv over Hellepont med en
 sammendreven Hær, hvis Størrelse Herodot
 beregner til et Antal af henved to Millioner vaas-
 benføre Mænd; medens en Flaade paa 1200
 Skibe skjulte Havet for Grækernes Dine. Uhin-
 dret oversvømmede Perserkæren Thessalien, og
 da selv Theben, Bootiens mægtigste Stat, var
 feig og troløs nok til ved Gendebud at give sig
 Fienden i Vold, haabede han uden Modstand at
 holde sit Indtog i Athenen og Sparta, medens
 hans Flaade beherskede Havet. Dog anderledes

var det besluttet i Hans Raad, som altid flod det Folk hi mod Gødsmand, der var flippet til at leve og virke selvstændig. Vel vare Grækenslands mange Smaaøstater, og især Athen og Sparta, misundelige paa hinanden; men det fælles Tungemaal, den fælles Gudsdyrkelse og det fælles Udspring fra Helteslammer, hvis Besdrifter vare deres Stolthed, gjorde dog at de ansaae sig for eet Folk, der mod en udyrtets Fjende burde gjøre fælles Sag. Alle Stæders Skibe forenede sig med Athenens for at forloare Sundet ved Cusa, og den heltemodige Spartas Konge: Leonidas, vovede, med 8000 Græker, at stille sig ved det snævre Bjergpas: Thermopylae, og forbyde Xerxes Indgangen i Mellemgrækenland. Forgjæves ooblede Perserkongen med Løfter og Trusler, forgjæves opoffrede han Tusinder af sine Lapperste; indtil en Forræder viste ham en Stie over Dtas Bjerge. Underrettede herom, drog de fleste Græker hjem, men Leonidas med sine Spartaner besluttede at ofre sig for Grækenslands Frihed, og efter at have 480 gjort Underværker af Lapperhed, faldt de alle uden at vige. Xerxes drog til Athenen, og brændte de tomme Huse; men da han fort efter med sin Flaade vilde tilintetgjøre Grækernes Skibe ved Salamis, hvorhen de efter en hæderlig Kamp vare fælede, mærkede han, at det ei var af Rædsel Athenienserne havde forladt deres By; thi her kæmpede de under Themistokles saas-

ledes i Grækernes Spidse, at Perserflaaden, meer end halv ødelagt, maatte tage Flugten over Havet. Ydmyget og bange hastede Perserkongen hjem til sit Pallads, hvor han Taret efter fik det dobbelte Sørgebudskab, at paa en og samme Dag var den store Landhær, han efterlod i Grækenland, tilintetgjort ved Plataea, og Flaadens Levninger øybrændte ved Mylale; et Fjebjerg paa Lilleasiens Kyst. De asiatiske Græker gavede sig under Athenens Beskyttelse, og bestalte de Skibe, hvormed denne Stat vandt Herredømmet paa det agaiske Hav og over de græske Stæder paa Traciens og Macedoniens Kyster, et Herredømme, de hoovmodige Perserkonger selv saae sig nødt til at erkende. 449.

Saaemgen hader Grækerne imidlertid i denne Krig indhøstede, bidrog den dog paa adskillige Maader til at undergrave deres Dyder og Enighed, Frihed og Kraft, og blev derfor den sidste hæderlige, de førte. Da Krigens Skueplads forskiftedes til Havet og Asien, maatte Athenienserne, som den mægtigste Sæmagt, nødvendig saae den Oberansørsel, Spartanerne hidtil havde havt, ligesom dette igjen maatte hos disse stolte Krigere vække den højeste Misundelse og gjøre al Enighed mellem Grækenslands Hovedstater umulig. Athenens Borgere behandlede deres rige, men blødgættede Forbundne, som Undersaatter, og overlode sig til den Pragt, Overdaad og sandfælige Nydelse, der kunde købes for

